

GGD - WIJZER

HOOFDLUIJ

Noord- en Oost-Gelderland

Inhoudopgave

Inleiding.....	2
Hoofdstuk 1 Algemene informatie over hoofdluis	3
1 Wat is hoofdluis?	3
2 Hoe kom je aan hoofdluis?	3
3 Iedereen kan besmet worden	4
4 Hoe weet je of je hoofdluis hebt?	4
5 Hoe behandel ik hoofdluis?.....	5
6 Kenbaar maken	5
7 Aanvullende maatregelen op behandeling	6
Hoofdstuk 2 Het hoofdluisbeleid op school.....	7
1 Hoofdluis een hardnekkig probleem op school?.....	7
2 Preventieve voorzorgsmaatregelen op school	7
3 Stappenplan hoofdluisbeleid.....	9
4 Instructies voor eerste screening van de ouderwerkgroep	11
Bijlagen	
Bijlage 1 Geregistreerde antihoofdluismiddelen.....	13
Bijlage 2 Meldingsbrief voor ouder(s)/ verzorger(s)	14
Bijlage 3 Brief voor ouder(s)/ verzorger(s), aankondiging van een standaard controle	15
Bijlage 4 Brief voor ouder(s)/ verzorger(s), aankondiging van een extra controle	16
Bijlage 5 Brief voor ouder(s)/ verzorger(s), aankondiging van een hercontrole	17
Bijlage 6 Brief voor ouder(s)/verzorger(s), bevindingen van de controle	18
Bijlage 7 Brief waarin de ouderraad nieuw hoofdluisbeleid aankondigt.....	19
Bijlage 8 Brief voor werving voor de ouderwerkgroep.....	20
Bijlage 9 Schoolkrantartikel	21
Bijlage 10 Registratie formulier hoofdluis.....	22
Bijlage 11 Overzicht lesmateriaal hoofdluis.....	23

Inleiding

Hoofdluis is een lastig en vaak hardnekkig probleem. Ouders en school dragen een gezamenlijke verantwoordelijkheid in het bestrijden van hoofdluis. Het is daarom van belang dat zij samen optrekken. Van ouders mag verwacht worden dat zij hun kinderen controleren en zo nodig behandelen. Het is de taak van de school een aantal voorzorgsmaatregelen te nemen die de verspreiding van hoofdluis beperken. In de afgelopen jaren hebben veel scholen gekozen voor een ouderwerkgroep, die de kinderen regelmatig controleert op hoofdluis. Door deze aanpak komt op scholen minder vaak een grote 'luizenexplosie' voor.

GGD Noord- en Oost-Gelderland biedt aan scholen en ouders ondersteuning in de preventie van hoofdluis. U kunt als school bij de jeugdverpleegkundige terecht voor consultatie en advies, of voor begeleiding van gezinnen die kampen met hardnekkige hoofdluisproblematiek. Voor de coördinatoren van de ouderwerkgroepen organiseert de GGD jaarlijks een regionale (bij)scholing. Verder kunt u als school via het documentatie- en adviescentrum van de GGD de instructiekoffer 'ouderwerkgroep' en de leskist 'hoofdluis' lenen.

In de 'GGD Wijzer Hoofdluis' vindt u in het eerste hoofdstuk algemene informatie over hoofdluis en de behandeling van hoofdluis. Hoofdstuk twee geeft handreikingen voor het opzetten, uitvoeren en onderhouden van een effectief hoofdluisbeleid op school. De bijlagen bevatten praktische materialen ter ondersteuning van het hoofdluisbeleid en een overzicht van de geregistreerde antihooftluismiddelen.

Hoofdstuk 1 Algemene informatie over hoofdluis

1 Wat is hoofdluis?

De hoofdluis hoort tot de groep van insecten die als parasiet op zoogdieren leeft. De hoofdluis komt alleen voor bij de mens en leeft op de haardos van de hoofdhuid. Ze kan in zeer zeldzame gevallen ook voorkomen op de wenkbrauwen, de wimpers of de baard. Met typische klempoten hecht de hoofdluis zich aan de hoofdharen van de gastheer. De hoofdluis kan niet vliegen of springen, maar alleen lopen. Een volwassen vrouwtje is circa 3 mm lang, een mannetjesluis is iets kleiner. De kleur van de luis varieert van egaal zandkleurig tot bijna zwart, afhankelijk van de kleur van het haar van de gastheer. De hoofdluis voedt zich meerdere malen per dag met bloed. Tijdens het zuigen van minimale hoeveelheden bloed veroorzaakt het speeksel van de luis jeuk bij de gastheer. Meestal ontstaan pas klachten bij aanwezigheid van meerdere luizen.

De vrouwelijke hoofdluis plakt haar eieren (neten) aan de haren. Zij doet dit vlakbij de haarinplant, zo'n 3-4 mm boven de hoofdhuid. De hoofdluis bevestigt de neet met een kitstof die niet in water oplosbaar is. De tonvormige neten zijn circa 0,8 mm lang. Ze hebben een voorkeur voor warme, vochtige en donkere plekken. Op de hoofdhuid is dat onder de pony, achter de oren en in de nek.

De luizen hebben een levenscyclus die bestaat uit drie stadia: een ei-, een nimf- en een volwassenstadium. De eieren komen na gemiddeld 7 dagen uit en de nieuwe luisjes beginnen dan na 7 tot 10 dagen ook met het leggen van eieren. Onder normale omstandigheden blijft een volwassen luis nog gemiddeld 20 dagen leven. De luis legt in deze periode gemiddeld 5 eitjes per dag. Het is dus niet verwonderlijk dat een hoofd na ongeveer 14 dagen opeens vol zit met luizen en neten.

2 Hoe kom je aan hoofdluis?

De hoofdluisbesmetting vindt plaats door direct haar-haar contact. Overdracht van hoofdluis via gezamenlijk gebruik van kammen, mutsen, jassen, petten, sjaals, knuffels en beddengoed is tot nu toe niet wetenschappelijk aangetoond. Vaak verloopt de besmetting symptomloos. De besmettingsbron van hoofdluis is daarom meestal niet te achterhalen. De belangrijkste klacht bij hoofdluis is jeuk. Eén tot twee weken na de besmetting kan jeuk optreden. Kinderen met een permanente besmetting van luizen, hebben weinig of geen last van jeuk. Er ontstaat geen immuniteit tegen hoofdluis. Zolang er luizen of 'gevulde' neten op het hoofd aanwezig zijn, blijft iemand potentieel besmettelijk. De overleving van de luis buiten de mens is afhankelijk van omgevingstemperatuur en luchtvochtigheid. Bij kamertemperatuur (20°C) en zonder bloed overleeft een volwassen luis maximaal 48 uur.

3 Iedereen kan besmet worden

Iedereen kan besmet worden, maar hoofdluis komt vooral voor bij jonge kinderen tussen drie en twaalf jaar. Op school hebben spelende kinderen regelmatig fysiek contact. De besmetting van kinderen vindt daarom meestal plaats op school. Kinderen met lang haar) hebben vaker hoofdluis, omdat ze tijdens het spelen vaak letterlijk met hun hoofden bij elkaar zitten. Door het veelvuldige onderling contact lopen ook huisgenoten van een kind met hoofdluis een groot risico om besmet te worden. Hoofdluis kent de volgende risicofactoren:

- Hoofdcontact; het feit dat hoofdluis minder vaak volwassenen kan te maken hebben met minder hoofdcontact.
- Haarstructuur; hoofdluis komt minder vaak voor bij kinderen van Afrikaanse herkomst omdat zij een andere haarstructuur hebben.

Het krijgen van hoofdluis heeft niet te maken met slechte hygiëne. Luizen hebben juist een voorkeur voor schoon gewassen hoofden.

4 Hoe weet je of je hoofdluis hebt?

Diagnostiek vindt plaats door het kammen van natte haren met een luizenkam¹ boven een wit stuk papier. De luizen vallen vervolgens als kleine grijsblauw of roodbruin gekleurde spikkels op het papier. Het controleren van de haren alleen, zonder kammen, is niet toereikend. Er is sprake van een hoofdluisbesmetting als een levende luis, of een levende neet in de hoofdharen te zien is.

Het kammen gaat als volgt:

- Was het haar met gewone shampoo en spoel het haar uit.
- Bescherm de ogen met een washandje.
- Breng ruim crèmespoeling in het haar en spoel dit NIET uit.
- Kam de knopen en klitten uit het haar met een gewone kam.
- Houdt het hoofd voorover boven een wasbak en kam het haar van achter naar voren met een luizenkam, tegen de schedelhuid aan; start bij het ene oor en schuif na elke kambeweging op naar het ander oor.
- Vastgeplakte neten kunnen eventueel losgeweekt worden door te deppen met azijn.
- Veeg de luizenkam regelmatig af aan een witte papieren servet of zakdoek en kijk of er luizen op het papier zichtbaar zijn.
- Spoel de crèmespoeling uit.
- Controleer vervolgens het haar achter de oren en in de nek op de aanwezigheid van luizen.

¹ De nylon luizenkam wordt ook wel stofkam genoemd. Door de fijne tandenstructuur kunnen luizen (geen neten) uit het haar worden gekamd.

5 Hoe behandel ik hoofdluis?

Op dit moment is er geen enkele therapie, behalve het kaalscheren, die een besmette persoon gegarandeerd 'luizenvrij' kan maken. Er zijn verschillende methoden om hoofdluis te behandelen:

- a) Dagelijks, gedurende twee weken, natte haren intensief kammen met een netenkam². Dit is even effectief als behandeling met antihooftluismiddelen. Het verdient de voorkeur omdat deze behandeling niet leidt tot resistentieontwikkeling, wat bij sommige antihooftluismiddelen wel het geval is. Het kammen van de haren met de fijntandige netenkam is niet altijd even makkelijk. Het is daarom verstandig om tijdens de behandeling crèmespoeling te gebruiken.
- b) Het behandelen van haren met een geregistreerd antihooftluismiddel in combinatie met het dagelijks kammen met een luizenkam, gedurende 14 dagen. Als het kammen met een netenkam geen effect heeft, wordt overgegaan op deze methode. Om een optimaal effect te bereiken moet men de behandeling na één week herhalen met hetzelfde middel. In bijlage 1 staan de geregistreerde antihooftluismiddelen.
- c) Van de niet geregistreerde middelen (zoals Neemosan, Luisweg etc.) is niet bekend of ze effectief zijn. Gebruik van deze middelen verergert mogelijk het toch al zo moeilijk beheersbare luizenprobleem. Bovendien komen bij deze middelen bijwerkingen voor, zoals bijvoorbeeld contacteczeem door 'tea tree'-olie. Het gebruik van deze middelen wordt daarom afgeraden.
- d) Een relatief nieuwe ontwikkeling om luizen te bestrijden is het gebruik van hete lucht. Een speciaal apparaat, de AirAllé, doodt de luizen en eitjes door ze uit te drogen, niet door verwarming. De AirAllé is ook geschikt voor haarsoorten die moeilijk te kammen zijn. In Nederland is de AirAllé alleen verkrijgbaar voor professionals en te gebruiken bij kinderen boven de 4 jaar.

Het RIVM voert op dit moment (2015) twee onderzoeken uit naar hoofdluis. Het onderzoek 'Luis thuis?' is gericht op ouders. Zij kunnen aan het RIVM melden of ze thuis hoofdluis hebben of niet. Bij het onderzoek 'Luis op school' kunnen scholen na de luizencontrole doorgeven hoe vaak hoofdluis is gevonden. Met dit onderzoek kan het RIVM kijken of de huidige richtlijnen voor de bestrijding van hoofdluis passen bij de praktijk.

6 Kenbaar maken

- Meld in de omgeving dat u hoofdluis heeft geconstateerd.
- Maak kammen en borstels goed schoon (met water en zeep, uitkoken of ontsmetten met alcohol 70%).

² De netenkam is ook wel bekend onder de merknaam Niskakam. Deze kam met de zéér fijne metalen tandenstructuur kamt zowel luizen als neten uit het haar.

7 Aanvullende maatregelen op behandeling

Omdat luizen overlopers zijn, is de kans groot dat andere gezinsleden ook hoofdluis hebben. Het is daarom van belang wekelijks de (natte) haren van alle gezinsleden met een luizenkam te controleren. Het preventief gebruik van bestrijdingsmiddelen (zonder dat luis is gevonden) wordt afgeraden. Het draagt bij aan de resistentieontwikkeling van de hoofdluis.

Hoofdstuk 2 Het hoofdluisbeleid op school

1 Hoofdluis een hardnekkig probleem op school?

Hoofdluis is vaak een hardnekkig probleem. Het knelpunt in de aanpak van hoofdluis op school is herbesmetting. Er zijn verschillende redenen waarom herbesmetting kan plaatsvinden:

- Niet alle ouders behandelen hun kind tegelijkertijd. Een reeds behandeld kind komt opnieuw in aanraking met hoofdluis waardoor het kind ondanks juist handelen van ouders opnieuw besmet wordt.
- Ouders controleren of behandelen hun kind niet of onvoldoende. Dit heeft niet altijd te maken met interesse van ouders. Niet alle ouders weten hoe hoofdluis te herkennen en te behandelen.
- Ouders melden niet dat hun kind hoofdluis heeft omdat ze zich schamen. Ondanks alle voorlichting wordt hoofdluis nog vaak geassocieerd met onvoldoende hygiëne.
- In de schoolomgeving zijn onvoldoende preventieve voorzorgsmaatregelen getroffen.

2 Preventieve voorzorgsmaatregelen op school

Ouders en school dragen een gezamenlijke verantwoordelijkheid in het bestrijden van hoofdluis. Het is daarom van belang dat zij samen optrekken. Van ouders mag verwacht worden dat zij hun kinderen controleren en zo nodig behandelen. Het is de taak van de school een aantal voorzorgsmaatregelen te nemen die de verspreiding van hoofdluis beperken. Deze voorzorgsmaatregel bestaan uit:

- Het informeren van ouders en kinderen
- Het beperken van de besmettingsrisico's in de schoolomgeving
- Het faciliteren van een ouderwerkgroep.
- Het consulteren van de jeugdverpleegkundige bij hardnekkige hoofdluis

Het informeren van ouders en kinderen

Het is belangrijk dat op school een 'klimaat' heerst dat luizen uit de taboesfeer haalt. Hoofdluis krijgen kan iedereen overkomen, ook kinderen met fris gewassen haren. Open met kinderen en ouders over hoofdluis praten, voorkomt dat ouders uit schaamte school en bevriende gezinnen niet inlichten. Het is daarnaast van belang dat ouders voldoende kennis hebben over het controleren, herkennen en behandelen van hoofdluis. Als iedereen tijdig hoofdluis onderkent, elkaar inlicht bij besmetting en tegelijkertijd behandelt, kan de besmetting niet verder om zich heen grijpen. Het informeren van ouders vindt plaats via brieven, folders en schoolkrantartikelen (zie hiervoor de bijlagen). In het kader van het schoolgezondheidsbeleid kan de school in lessen aandacht besteden aan hoofdluis.

Het beperken van besmettingsrisico's in de schoolomgeving

Luizen zijn overlopers, zij verspreiden in principe alleen via de hoofden van de kinderen.

Het is niet gerechtvaardigd om kinderen van school te weren. De aandoening is niet ernstig en daarbij hebben veel kinderen hoofdluis zonder dat dit te merken is. In uitzonderlijke gevallen kan men ouders/ verzorgers dringend verzoeken het kind van school op te halen en te behandelen. Dit is zinvol wanneer er nog geen gelegenheid is geweest voor verspreiding, bijvoorbeeld de eerste dag na de vakantie. De school kan dit echter niet afdwingen.

Het faciliteren van een ouderwerkgroep hoofdluiscreening

In de afgelopen jaren hebben veel scholen gekozen voor een ouderwerkgroep, die de kinderen regelmatig controleert op hoofdluis. Op school komen door deze aanpak minder vaak grote 'luizenexplosies' voor. Een ouderwerkgroep screent alle kinderen 5 à 6 keer per jaar op school. Dit vindt plaats na de schoolvakanties en bij tussentijdse meldingen.

Voor het goed functioneren van een ouderwerkgroep is draagvlak nodig van het bestuur, de ondernemingsraad, de ouderraad en het schoolteam. Daarnaast is het van belang dat één ouder bereid is de taak van coördinator op zich te nemen. Per klas zijn ongeveer twee tot drie ouders nodig. Voor het creëren van draagvlak en werven van ouders zijn in de bijlagen praktische voorbeeldbrieven te vinden (zie bijlage 7 en 8).

De ouderwerkgroep voert de screening uit aan de hand van instructies van de GGD. GGD Noord- en Oost-Gelderland organiseert jaarlijks een regionale train-de-trainer bijeenkomst. Deze is bedoeld voor de coördinatoren van de ouderwerkgroepen. Het is de bedoeling dat deze coördinatoren de overige werkgroepouders instrueren.

Het consulteren van de jeugdverpleegkundige bij hardnekkige hoofdluis

De jeugdverpleegkundige van de GGD geeft de school bij problemen of vragen deskundig advies. **School** kan de jeugdverpleegkundige consulteren bij hardnekkige problemen of voor het opzetten van een ouderwerkgroep. Zo nodig neemt de verpleegkundige contact op met ouders, die er niet in slagen om de hoofdluis onder controle te krijgen.

3 Stappenplan hoofdluisbeleid

Voor de aanpak van hoofdluis binnen de school heeft GGD Noord- en Oost-Gelderland als hulpmiddel een stappenplan ontwikkeld.

Stap 1

- Zodra een ouder aan school meldt dat er hoofdluis in het gezin heerst dienen alle ouders/verzorgers te worden geïnformeerd dat er hoofdluis heerst en wat ze kunnen doen. Dit kan door het meegeven van de meldingsbrief (bijlage 2) en de folder. Het is van belang dat de ouders de aanwijzingen in de folder nauwkeurig opvolgen.
- Neem contact op met de werkgroepcoördinator hoofdluis en spreek een screening af.
- Daarnaast kunt u posters en/of borden ophangen bij de in- en uitgangen van school en een schoolkrantartikel (zie bijlage 9) plaatsen over dit onderwerp.
- Denk ook aan melding aan en controle van collega's en eventuele gezinsleden.

Stap 2

- Het is aan te bevelen om de luizenproblematiek ook onder de aandacht van de leerlingen te brengen. Het is belangrijk voor de kinderen om te weten dat hoofdluis bij iedereen kan voorkomen. Ook kan er voorlichting aan kinderen gegeven worden over het risico op besmetting door het delen van kammen en borstels. Verder kunt u de leskist hoofdluis gebruiken, te leen bij het documentatiecentrum van de GGD Noord- en Oost-Gelderland.

Stap 3

- Denk eraan om na de actie de borden/ posters te verwijderen.

Stap 4

- Ter afsluiting kunt u een briefje aan de ouders sturen. Daarin kunt u vermelden wat de school ondernomen heeft om hoofdluisvrij te worden. Tevens kunt u aangeven, dat het noodzakelijk is te blijven controleren op hoofdluis.

Stap 5

- Vermeld in de schoolgids het schoolbeleid t.a.v. hoofdluis (zie bijlage 7).

Wanneer na de basisaanpak wederom melding van hoofdluis is kunnen de volgende acties ondernomen worden.

Stap 6

- De meldingsbrief hoofdluis wordt voor de tweede keer aan de leerlingen uitgedeeld.

Stap 7

- De ouders van de kinderen die dan nog hoofdluis hebben, worden gebeld door de coördinator van de werkgroep of school. Hij/ zij vraagt aan de ouders of de informatie over de behandeling duidelijk en begrijpelijk is overgekomen en beantwoordt eventuele vragen.

Stap 8

- Na twee weken worden alle leerlingen uit de besmette klas of klassen opnieuw gecontroleerd. Ook de klas van het eventuele broertje of zusje moet weer gecontroleerd worden.

Stap 9

- Voor de leerlingen die bij de vorige periodieke controle, en nu weer, hoofdluis hebben, kan hulp worden gevraagd aan de jeugdverpleegkundige van de GGD. De jeugdverpleegkundige kan in overleg met de ouders en coördinator van school zoeken naar de oorzaak van het niet slagen van de behandeling(en) en meedenken over mogelijke oplossingen.

Stap 10

- Op grond van de wet is het niet mogelijk een kind met hoofdluis van school te weren. Op grond van de wet is het tevens niet mogelijk dat ouders hun kinderen thuis houden vanwege hardnekkige hoofdluis op school. Bij vragen of problemen hieromtrent dient contact te worden opgenomen met de GGD of leerplichtambtenaar.

4 Instructies voor eerste screening van de ouderwerkgroep

De voorbereiding

- Zorg dat informatie over het nieuwe beleid bekend is bij de ouders (bijvoorbeeld structureel een stukje plaatsen in de schoolgids van de school).
- Maak een jaarplanning voor de standaard controles (waarbij alle klassen worden gecontroleerd). Deze vinden 6 keer per jaar plaats, bij voorkeur na een vakantie op een vaste dag en tijd en uiteraard bij tussentijdse meldingen. In de klas waar hoofdluis heerst, zal na 2½ à 3 weken nogmaals een controle van de hele klas plaatsvinden.
- Stel ouders op de hoogte van het tijdstip van de komende controle.
- Maak duidelijke afspraken over de kapsels van de kinderen op de dag van de controle (geen gel, vlechtwerk ed.) en wees hier tijdens de controle consequent in en spreek ouders hier op aan.
- Zorg voor leerlingelijsten en bewaar deze in een multomap, bij voorkeur op een vaste plek.
- De voorkeur gaat uit naar het controleren buiten de klas. Zorg daarom dat er een aparte ruimte beschikbaar is voor de controles. Zie onderstaand kader *criteria voor de controleruimte*.
- Schaf de benodigde materialen aan, zoals beschreven in onderstaand kader *benodigdheden voor de screening*.

Criteria voor de controleruimte

Het is gewenst dat de ruimte

- centraal gelegen is
- voldoende privacy biedt
- goed verlicht is
- voldoende faciliteiten biedt voor het wassen en desinfecteren van de handen

Benodigdheden voor de screening

Per groepje van 2 ouders is het volgende nodig:

- een puntkam
- 2 netenkammen (Nisska-kammen)
- 1 plastic stofkam (luizenkam)
- gaasjes (1 pak)
- 1 flesje alcohol 70%
- pennen
- vellen wit papier
- eventueel een potje met enkele luizen en neten (voorbeeld)

Verder moet er aanwezig zijn:

- een multomap voor de registratie
- voldoende lijsten met namen van de leerlingen t.b.v. de registratie
- een vergrootglas

Dag van de screening

- Controleer of alle benodigheden aanwezig zijn.
- Maak afspraken over de uitvoering van de screening; verdeel de taken en bepaal de volgorde van de groepen (rekening houdend met toetsen, gym- en zwemles).
- Zorg dat bekend is welke kinderen afwezig zijn.
- Bereid de kinderen voor op de controle door één van de werkgroepleden voor de klas te laten vertellen wat er gaat gebeuren.

De screening

- Als eerste kan de groepsleerkracht worden gecontroleerd. Hij/zij is een voorbeeld voor de leerlingen en het controleren van de leerkracht werkt taboedoorbrekend.
- Laat de kinderen twee aan twee (of met zijn drieën) uit de klas komen.
- Bij de onderbouw is het soms praktisch om in de klas de kinderen te controleren.
- Hanteer voor de controle de richtlijnen:
 - Controleer de haren achter de oren, de kruin, de haren in de nek en de haren onder de pony.
 - Til met de handen de haren op bovengenoemde plaatsen op. Gebruik evt. een saté prikker of puntkam.
- Zorg dat degene die controleert een goede werkhouding aanneemt.
- Degene die controleert registreert de bevindingen per groep op de leerlingenlijst in de multomap. Registreer de datum, wie de groep heeft onderzocht, de bevindingen en eventuele bijzonderheden. Noteer daarnaast ook voor alle groepen, per onderzochte datum, de bevindingen. Bij geen neten noteert men niets. Registreer de bevindingen als volgt:
 - L = luis
 - VN = verse neten
 - A = kind is afwezig
 - ON = oude neten
- Maak je bevindingen in principe niet kenbaar aan het kind. Mocht het kind zelf aangeven dat het hoofdluis heeft, dan kun je dat niet ontkennen.

Afsluiten van de screening

- Reinig het materiaal na de controle van de kinderen.
- Laat de coördinator of leerkracht de ouders van kinderen bij wie hoofdluis en/of verse neten geconstateerd zijn, telefonisch inlichten. Hiervan dient een notitie bijgehouden te worden in een schrift. Wanneer het niet lukt om contact te krijgen met desbetreffende ouder/verzorger, dan kan in eerste instantie een ouderbrief (zie bijlage 6) opgestuurd worden met de folder van de GGD. Neem later alsnog contact met de ouders op.
- Zorg ervoor dat vragen van ouders zoveel mogelijk bij één persoon terechtkomen (bijv. bij de coördinator van de werkgroep hoofdluis.)
- Neem contact op met de jeugdverpleegkundige van de GGD bij vragen of problemen.

Bijlage 1 Geregistreerde antihooftluismiddelen

In Nederland zijn de onderstaande middelen geregistreerd voor de behandeling van hooftluis:

- dimeticon (XTluis®) – lotion;
- malathion (Prioderm®), lotion, shampoo;
- permetrine (Loxazol®), lotion.

Resistentie tegen antihooftluismiddelen

In toenemende mate wordt in het buitenland melding gemaakt van resistentie tegen middelen op basis van permetrine of malathion. Waarschijnlijk vormt dit in Nederland ook een probleem. Er treedt **geen** resistentie op tegen middelen op basis van dimeticon. Deze middelen bevatten geen insecticiden, maar werken door het verstikken van de luis. Uit onderzoek blijkt dat ze niet onder doen voor middelen met insecticiden. Middelen op basis van de werkzame stof dimeticon hebben daarom de voorkeur.

Tegen permetrine (Loxazol®) bestaat al langer resistentie. Het therapeutisch effect van malathion (Prioderm®) is ondanks toenemende resistentie nog steeds acceptabel. Het aantal meldingen van therapiefalen neemt toe. Herbesmetting, onjuist gebruik van het middel, het achterwege laten van de aanvullende maatregelen op de behandeling (met name het kammen gedurende 14 dagen) en resistentieontwikkeling zijn vaak de oorzaak van therapiefalen. Bij falen van de therapie dient de behandeling herhaald te worden met een luizenbestrijdingsmiddel uit een andere groep. Malathion, permetrine en dimeticon kunnen huidirritatie en overgevoeligheid als bijwerking hebben.

Overige aandachtspunten

Het gebruik van malathion en permetrine wordt afgeraden aan kinderen jonger aan zes maanden, zwangeren, vrouwen die borstvoeding geven en personen met overgevoeligheid voor pyretroïden, pyretrinen of isopropanol. Dit geldt ook voor de mensen die de behandeling uitvoeren. Kinderen jonger dan 6 maanden mogen alleen onder medisch toezicht worden behandeld met dimeticon, malathion of permetrine.

Chloor inactieveert malathion. Op de dag van behandeling mogen kinderen niet zwemmen in chloorhoudend zwemwater. Dit is in tegenstelling tot wat in de bijsluiters vermeld staat: kinderen mogen tot een week na de behandeling niet zwemmen.

Na de behandeling gaan de luizen en neten dood, maar niet altijd meteen. Soms leven de luizen nog. Ze zijn echter sloom en futloos en gaan na een tijdje wel dood. Dit zegt dus niet dat het middel niet werkt. Na de behandeling van Loxazol zijn de luizen in eerste instantie zelfs overactief, na verloop van tijd raken ze verlamd.

Bijlage 2 Meldingsbrief voor ouder(s)/ verzorger(s)

Geachte ouder/verzorger,

Er heerst hoofdluis. Eén van de ouders van de kinderen van onze school is zo attent geweest direct te bellen nadat in het gezin hoofdluis is geconstateerd. Om uitbreiding te voorkomen vinden wij het van belang dat u hiervan op de hoogte bent. U kunt zelf uitbreiding van hoofdluis op school tegengaan door uw kinderen en uzelf te controleren.

In de bijgevoegde folder verneemt u hoe u hoofdluis kunt opsporen en hoe u kunt behandelen. Lees de folder goed door en volg de voorschriften op.

Wanneer in uw gezin hoofdluis voorkomt moet u alle personen, die hoofdluis hebben tegelijkertijd behandelen (twee weken lang kammen). Laat er dus geen tijd tussen zitten. Het is niet nodig en niet verstandig om het haar te behandelen met bestrijdingsmiddel wanneer u geen hoofdluis of verse neten heeft gevonden. Wanneer er hoofdluis of verse neten zijn gevonden is het voldoende om twee weken lang te kammen met een netenkam.

Blijf regelmatig controleren.

Bijlage 3 Brief voor ouder(s)/ verzorger(s), aankondiging van een standaard controle

Betreft: hoofdluis

Geachte ouder/verzorger,

De ouderwerkgroep controleert binnenkort alle leerlingen van de school op hoofdluis. De controle zal plaatsvinden op(dag) om(tijdstip).

Als er hoofdluis bij uw kind wordt geconstateerd neemt de coördinator van de ouderwerkgroep of de contactpersoon van school contact met u op. Heeft u vragen hierover dan kunt u contact opnemen met :

....., coördinator van de ouderwerkgroep

of

....., contactpersoon van school

Namens de ouderwerkgroep,

Bijlage 4 Brief voor ouder(s)/ verzorger(s), aankondiging van een extra controle

Betreft: hoofdluis

Geachte ouder/verzorger,

Naar aanleiding van nieuwe meldingen van hoofdluis op school wil de ouderwerkgroep een extra controle uitvoeren in de groep van uw kind. Deze extra controle zal plaatsvinden op(dag) om(tijdstip).

Als er hoofdluis bij uw kind wordt geconstateerd neemt de coördinator van de ouderwerkgroep of de contactpersoon van school contact met u op.

Heeft u vragen hierover dan kunt u contact opnemen met :

....., coördinator van de ouderwerkgroep

of

....., contactpersoon van school

Namens de ouderwerkgroep,

Bijlage 5 Brief voor ouder(s)/ verzorger(s), aankondiging van een hercontrole

Betreft: hoofdluis

Geachte ouder/verzorger,

Bij de afgelopen controle op hoofdluis is door de ouderwerkgroep vastgesteld dat er hoofdluis voorkomt in de groep van uw kind. Daarom zal de werkgroep een hercontrole uitvoeren in de groep van uw kind. Deze hercontrole zal plaatsvinden op(dag) om(tijdstip).

Als er hoofdluis bij uw kind wordt geconstateerd neemt de coördinator van de ouderwerkgroep of de contactpersoon van school contact met u op. Heeft u vragen hierover dan kunt u contact opnemen met :

....., coördinator van de ouderwerkgroep

of

....., contactpersoon van school

Namens de ouderwerkgroep,

Bijlage 6 Brief voor ouder(s)/verzorger(s), bevindingen van de controle*

Betreft: hoofdluis

Geachte ouder/verzorger,

Tevergeefs heb ik geprobeerd persoonlijk contact met u op te nemen. Vandaar deze brief. Bij de onlangs gehouden hoofdluiscontrole door de ouderwerkgroep is gebleken dat uw zoon/dochter

- 0 verse neten in het haar heeft
- 0 hoofdluis in het haar heeft

Ter voorkoming van verdere verspreiding is het noodzakelijk uw kind vandaag al hiervoor te behandelen. Hoe u dit kunt doen leest u in bijgevoegde folder. Helaas is het verschil tussen oude en verse neten in sommige gevallen moeilijk te beoordelen. Blijft u alstublieft wel regelmatig controleren!

Ik neem op korte termijn alsnog contact met u op. U kunt zo nodig ook zelf contact met mij opnemen.

Met vriendelijke groet,

Coördinator ouderwerkgroep,

Naam:

Telefoon:.....

*Deze brief alleen gebruiken wanneer het niet mogelijk is op korte termijn met ouder/verzorger telefonisch of persoonlijk contact te krijgen. Na verzenden van de brief alsnog persoonlijk contact opnemen met ouder/verzorger

Bijlage 7 Brief waarin de ouderraad nieuw hoofdluisbeleid aankondigt

Betreft: Ouders binden de strijd aan tegen hoofdluis

Geachte ouder/verzorger,

Hoofdluis is een regelmatig terugkerend probleem. Op plaatsen waar veel mensen bij elkaar komen kan deze besmetting gemakkelijk van de een naar de ander overgebracht worden. De school is ongewild zo'n plaats. U heeft in de afgelopen tijd vaker bericht van de school gehad over het vóórkomen van hoofdluis en over hoe hoofdluis bestreden kan worden. Dit heeft onvoldoende gewerkt.

Wij zijn van mening dat zowel school als ouders een stuk verantwoordelijkheid dragen met betrekking tot de bestrijding van hoofdluis. Het is de verantwoordelijkheid van de school een aantal voorzorgsmaatregelen te nemen, waardoor de verspreiding zoveel mogelijk beperkt wordt. Het is de verantwoordelijkheid van de ouders om de kinderen te controleren op hoofdluis en zo nodig te behandelen.

Om het hoofdluisprobleem systematisch aan te pakken hebben we in de ouderraad in overleg met de school besloten om een ouderwerkgroep in te stellen. Deze werkgroep heeft als taak om op een aantal vaste tijdstippen, ca. 6 keer per jaar, alle leerlingen op school te controleren op hoofdluis. Tevens kan de werkgroep extra ingeschakeld worden in periodes dat de hoofdluis weer wat actiever is. U wordt van te voren middels een brief op de hoogte gesteld wanneer de controle zal plaatsvinden.

De ouders die in deze werkgroep zitten krijgen ondersteuning vanuit de GGD. Zij werken volgens instructie van de GGD.

Wanneer u vragen heeft over deze werkgroep, kunt u contact opnemen met
Wanneer u er bezwaar tegen heeft dat uw kind gecontroleerd wordt door één van de werkgroepleden dan kunt u contact opnemen met de contactpersoon van school.....

Met vriendelijke groet,

Namens de ouderraad,

Bijlage 8 Brief voor werving voor de ouderwerkgroep

Betreft: Ouders binden de strijd aan tegen hoofdluis

Geachte ouder/verzorger,

Op het moment dat u deze brief leest heeft de school al het een en ander ondernomen om hoofdluis de baas te worden. Tot nu toe helaas zonder het gewenste resultaat. Daarom roepen we uw hulp in. In de regio zijn positieve ervaringen opgedaan bij de medewerking van de ouders in de vorm van een ouderwerkgroep in de strijd tegen hoofdluis.

Het is de bedoeling om op onze school ook een ouderwerkgroep op te zetten. Deze ouderwerkgroep zal onder leiding van de school en met begeleiding van de GGD Noord- en Oost-Gelderland hoofdluiscontroles uitvoeren op school en voorlichting geven aan de ouders.

Wanneer u het leuk vindt een bijdrage te leveren aan de strijd tegen hoofdluis, kunt u zich aanmelden met bijgevoegde antwoordstrook / op school. U krijgt dan meer informatie over de werkwijze en de tijdsinvestering. U neemt ook deel aan een bijscholing die verzorgd wordt door de coördinator van de ouderwerkgroep. Tijdens deze bijeenkomst van 2 uur krijgt u informatie over hoe de hoofdluis te herkennen en hoe het te bestrijden. Tevens krijgt u inzicht in het draaiboek waarin duidelijk staat welke actie ondernomen moet worden om de plaaggeest van school te krijgen. Na deze bijscholing bent u in staat om zelfstandig als lid van de ouderwerkgroep de luizenbestrijding op school aan te pakken.

Per groep zal er op school ca. 6x keer per jaar een hoofdluiscontrole plaatsvinden. Deze controle wordt door de hoofdluiswerkgroep uitgevoerd. De coördinator van de werkgroep zal de ouders van kinderen bij wie hoofdluis is geconstateerd, informeren. Dit betekent dat u jaarlijks 6x een dagdeel met de werkgroep actief bent. Voor de hercontroles of bij een epidemie moet u op extra tijd rekenen.

Wanneer u interesse heeft voor deelname aan de hoofdluiswerkgroep, dan kunt u zich wenden tot , contactpersoon van de school.

Met vriendelijke groet,

Namens de ouderraad,

Hoofdluis

Hoofdluis verspreidt zich in een hoog tempo - vooral onder kinderen.

“Controleer vaak en grijp meteen in bij ontdekking van hoofdluis. Kammen met een speciale fijntandige kam of luizenkam, eventueel gecombineerd met een antihoofdluismiddel, is een goede aanpak.”

Na de zomervakantie lijkt het er regelmatig op alsof er een hoofdluis-epidemie is. Dat komt niet zozeer doordat hoofdluis meer voorkomt, maar doordat veel scholen dan luizencontroles houden. Met andere woorden: kinderen hebben vaak hoofdluis zonder het te weten. Ze besmetten zo andere kinderen, want hoofdluis verspreidt zich in een hoog tempo. Een kind vaak (laten) controleren is belangrijk. De kans op verdere verspreiding is een stuk kleiner als de hoofdluis snel aangepakt wordt.

De belangrijkste tips:

Goed controleren

Luizen zijn parasieten – ze leven van bloed. Het zijn grijsblauwe beestjes van een paar millimeter groot, als ze bloed hebben opgezogen zijn ze roodbruin. Ze zitten graag op warme plekjes: in het haar in de nek, achter de oren of onder de pony. Hun eitjes (neten) zijn grijswitte stipjes die hardnekkig aan de haren plakken. Vaak zitten neten dichtbij de hoofdhuid. Met het blote oog zijn ze lang niet altijd te zien. Signalen als jeuk en krabben op het hoofd wijzen op hoofdluis. Toch worden luizen lang niet altijd opgemerkt; haren moeten regelmatig met een speciale fijntandige kam worden geïnspecteerd.

Verwijderen

Zodra hoofdluis gevonden wordt, zijn twee dingen belangrijk: de luizen bestrijden én ervoor zorgen dat ze niet terugkomen.

Eén manier om hoofdluis te bestrijden is de ‘kambehandeling’: het haar, gedurende twee weken, elke dag grondig kammen met een speciale fijntandige kam. De kambehandeling kan gecombineerd worden met het gebruik van een antihoofdluismiddel.

Voorkomen

Hoofdluis is nooit 100 % te voorkomen, maar regelmatig controleren scheelt een hoop werk achteraf. De hoofdluis kan op elk hoofd gaan zitten, met hygiëne heeft dat niets te maken.

Op www.gezondeschoolnog.nl staat ook een schoolkrantartikel over hoofdluis.

Bijlage 10 Registratie formulier hoofdluis

School:

Gegevens vanaf: tot:

Contactpersoon:

Groep	1	2	3	4	5	6	7	8
Datum screening								
Aantal kinderen gezien								
Aantal kinderen met hoofdluis								
Screening door								

Groep	1	2	3	4	5	6	7	8
Datum screening								
Aantal kinderen gezien								
Aantal kinderen met hoofdluis								
Screening door								

Groep	1	2	3	4	5	6	7	8
Datum screening								
Aantal kinderen gezien								
Aantal kinderen met hoofdluis								
Screening door								

Bijlage 11 Overzicht lesmateriaal hoofdluis

Map met lessuggesties over hoofdluis

Deze lessuggesties zijn goed te gebruiken op het moment dat hoofdluis op school heerst, of ter voorbereiding op een controle door een ouderwerkgroep. Het praten met de kinderen over hoofdluis helpt het taboe rondom dit thema te doorbreken.

Instructiemap voor ouderwerkgroep

Prezi-presentatie voor de ouderwerkgroep

Muziek CD 'Luis te lijf'

CD-ROM 'Hoofdluis... een kopzorg op basisscholen'

Met informatie en voorlichtingsfilmpjes.

Videofragmenten

Samengestelde DVD voor zowel ouders als kinderen.

Huisje, boompje, beestje. Kriebels in je haar (doelgroep kinderen)

RIVM 'Luis in je haar? kammen maar!' Videofragment op internet voor ouders.

Boekentips

Mik en Moek : een luis in huis / Agnes Verboven

Een huis voor een luis / Elisabeth Marain

Lies heeft luizen / Gertie Jaquet

Hoofdluis (kleine beestjes) / Karen Hartley

liieek...een luis!!! / Erik van Os